

Månadslön kr.	Preliminär skatt									
	för ogift person (utan barn)	för gift man								
		utan barn	med 1 barn	med 2 barn	med 3 barn	med 4 barn	med 5 barn	med 6 barn	med 7 barn	med 8 eller flera barn
	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
370— 379-99	69	57	48	40	35	29	24	22	20	18
380— 389-99	71	59	50	42	36	30	25	23	21	19
390— 399-99	74	62	53	44	38	32	27	24	22	20
400— 419-99	77	66	56	47	41	35	29	26	24	22
420— 439-99	82	70	60	51	44	38	32	28	26	24
440— 459-99	87	74	65	56	47	41	36	31	28	26
460— 479-99	92	79	70	60	50	45	39	34	30	28
480— 499-99	98	84	74	65	53	48	42	37	32	30
500— 519-99	103	89	79	69	57	51	46	40	35	33
520— 539-99	108	94	84	74	61	55	49	44	38	35
540— 559-99	113	99	88	78	65	58	53	47	41	37
560— 579-99	119	104	93	83	70	61	56	50	45	40
580— 599-99	124	109	98	88	75	65	59	54	48	43
600— 619-99	129	114	103	93	79	68	62	57	51	46
620— 639-99	134	119	108	98	84	72	66	60	55	49
640— 659-99	139	124	113	103	88	75	69	64	58	52
660— 679-99	145	129	118	108	93	79	72	67	61	55
680— 699-99	151	134	123	113	98	84	76	70	65	59
700— 729-99	158	139	129	119	104	90	80	74	69	63
730— 759-99	166	147	136	126	111	96	85	79	74	68
760— 789-99	175	155	144	133	118	103	90	84	79	73
790— 819-99	184	163	152	140	126	111	97	89	84	78
820— 849-99	193	172	160	148	133	118	104	94	89	83
850— 879-99	202	180	168	156	140	125	111	99	94	88
880— 909-99	211	188	176	164	148	133	118	104	99	93
910— 939-99	221	196	184	172	155	140	125	111	104	98
940— 969-99	231	204	192	180	163	147	132	118	109	103
970— 999-99	241	213	200	188	171	155	140	125	114	108
1 000— 1 039-99	252	224	210	198	181	164	149	134	120	114
1 040— 1 079-99	265	236	222	209	191	174	158	143	129	120
1 080— 1 119-99	279	248	234	220	202	184	168	153	138	127
1 120— 1 159-99	293	261	246	232	213	195	178	163	148	134
1 160— 1 199-99	307	274	259	244	224	206	189	173	158	143
1 200— 1 239-99	322	287	272	256	236	217	200	183	168	152
1 240— 1 279-99	336	300	285	269	248	228	211	193	178	162
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Utdrag ur den första preliminärskatttabellen.

Staten övertog ansvaret för debitering och uppbörd av alla skatter och avgifter 1947.

För första gången skulle skattebetalning ske i anslutning till inkomsternas intjänande. Bilden visar den första skatttabellen för beräkning av preliminär skatt för år 1947. Av tabellen framgår att skatteuttaget var olika för gift och ogift man och vidare att hänsyn togs till antalet barn, dock högst åtta barn.

Skatt, inkomstfördelning och förmögenhet

8.1 Inledning

Detta kapitel fokuseras bland annat på inkomster och inkomstfördelningen som ett mått på den ekonomiska standarden. Kapitlet tar också upp den så kallade direkta beskattningen av individer samt hur direkta skatter och bidrag omfördelar den ekonomiska standarden mellan olika grupper i samhället. Kapitlet innehåller också ett avsnitt om förmögenhet. Nedan följer i punktform några av de viktigaste resultaten:

- År 2001 betalade en inkomsttagare i genomsnitt 35 procent av sin totala skattepliktiga inkomst i så kallade direkta skatter. Motsvarande andel 1991 var 29 procent.
- Av en inkomstökning på 1 000 kronor får man under 2003 i genomsnitt behålla 592 kronor då hänsyn tagits till exempelvis ökade barnomsorgs- och hemtjänstutgifter, minskat bostadsstöd och socialbidrag.
- I genomsnitt betalade hushållen 104 900 kronor i skatt och fick tillbaka 100 400 kronor i form av bidrag och pensioner under 2001.
- Mellan åren 1980 och 1990 ökade den disponibla inkomsten med ca 14 procent, medan ökningen var drygt 7 procent mellan åren 1990 och 2001.
- Under 2001 ägde de 1 procent förmögastaste individerna en dryg fjärdedel av alla individers sammanlagda förmögenhet.

8.1.1 Om inkomststatistik

För att mäta den ekonomiska standarden för diverse grupper av individer eller hushåll används oftast olika inkomstbegrepp. En god inkomst innebär att man har större möjligheter att påverka sin livssituation. Detta gäller framförallt i materiellt hänseende, men även i form av större möjligheter att betala för exempelvis resor, rekreation och kultur på sin fritid samt att spara för framtida behov.

Sveriges inkomststatistiska system är uppbyggt av ett flertal administrativa register

som t.ex. taxeringsregistret och olika myndigheters register över bidrag och ersättningar. På Statistiska centralbyrån, SCB, finns det flera statistikprodukter som belyser inkomstförhållanden för individer och hushåll. Den totalräknade inkomststatistiken (IoF) omfattar hela befolkningen och baseras uteslutande på registeruppgifter. Inkomstfördelningsundersökningen, som är en del i undersökningen om hushållens ekonomi (HEK), baseras på ett urval som under åren varierat mellan 10 000 och 19 000 hushåll. I HEK kompletteras registeruppgifterna med uppgifter som hämtas in via telefonintervjuer. Dessutom finns två registerbaserade databaser med longitudinell inriktning, LINDA (Longitudinell INkomst Databas) och LOUISE (Longitudinell databas för Utbildning, Inkomst och Sysselsättning). Med hjälp av data från en longitudinell databas kan man följa samma individer över flera år.

Nytt hushållsbegrepp

I tidigare års redovisningar av resultat från Inkomstfördelningsundersökningen, har uppgifterna baserats på ett hushållsbegrepp som kallas familjeenheter. Familjeenheter avgränsas av en eller två sammanboende med eller utan barn 0-17 år. Barn 18 år och äldre dvs. från och med det år man blir myndig, betraktas då som egna familjeenheter. Det innebär att ett stort antal barn som bor hemma hos föräldrarna räknas som egna familjeenheter och endast med den inkomst som de själva har, trots att föräldrarna helt eller delvis försörjer dessa kvarboende ungdomar. Detta gör att ungdomars ekonomiska standard underskattas medan standarden istället överskattas för föräldrarna.

För åren 1991 och 1995-2001 har beräkningar gjorts för s.k. kosthushåll. I kosthushållet ingår alla personer som bor tillsammans och där man har gemensam ekonomi. Här innefattas även äldre barn som bor tillsammans med sina föräldrar, likaväl som hushåll med fler än två generationer.

Några tabeller redovisas för familjeenheter för att möjliggöra längre tidsserier.

Allt syns inte i statistiken

Även om denna inkomststatistik är den bästa tillgängliga så ger den inte hela sanningen om den ekonomiska standarden för individer och hushåll. Personer kan t.ex. ha haft svarta inkomster eller på andra sätt undandragit inkomster från beskattning. Det är betydande inkomstsummor som inte kommer myndigheterna till känna. En förklaring till en låg redovisad inkomst kan också vara att personen tillfälligtvis arbetar och skattar utomlands, men är folkbokförd i Sverige.

Den ekonomiska standarden påverkas också av hur stora utgifterna är. Boendekostnader i Stockholm är högre än i t.ex. glesbygdskommuner och kommuner med lägre kommunal skattesats har ofta högre kommunala avgifter för t.ex. barnomsorg. Inkomster skiftar också kraftigt under en livscykel. Under perioder med studier och studielån är inkomsterna ofta låga. Ofta förvärvsarbetar båda föräldrarna i en familj. Det för med sig inkomstfluktuationer när föräldrarna tar hand om barnen och t.ex. arbetar deltid. En växande grupp, speciellt ungdomar, arbetar också med lösa anställningsförhållanden. Dessutom har livsstilen för vissa grupper förändrats. Karriärer avbryts för olika projekt, t.ex. långresor eller studier utomlands. Inkomster enligt den befintliga statistiken är alltså inte något perfekt mått men den ger ändå en ganska tydlig återspeglning av den ekonomiska standarden.

8.2 Den direkta beskattningen av individen

Den direkta beskattningen av individen är endast en del av det totala skattetrycket. Med direkt beskattning menas här inkomstskatt, allmänna egenavgifter, egenavgifter för näringsidkare, förmögenhetsskatt och fastighetsskatt. Även om andra skatter svarar för en större del av den konsoliderade offentliga sektorns skatteinkomster är det den direkta beskattningen av individen och utformningen av den beskattningen som har störst påverkan på individens beteende. Storleken och utformningen av den direkta beskattningen påverkar t.ex. fördelningen mellan personers konsumtion och sparande samt mellan den tid som läggs på arbete kontra fritid.

8.2.1 Den direkta skatten utgör drygt en tredjedel av inkomsten

I 8.1 Tabell visas storleken på olika skatter och avgifter i förhållande till den totala skattepliktiga inkomsten (summa förvärvs- och kapitalinkomst).

År 2001 betalade en inkomsttagare i genomsnitt 35 procent av sin totala skattepliktiga inkomst i så kallade direkta skatter. Detta är något mer än under föregående år och en ökning med 6 procentenheter om man jämför med 1991. Kommunal och statlig inkomstskatt på förvärvsinkomster uppgick 2001 till 27,6 procent, vilket är mer än 2000, då motsvarande siffra var 25,9. Skatten på kapitalinkomster uppgick till 2,1 procent under 2001. Andelen är den lägsta under den redovisade perioden. Skuldräntorna har kontinuerligt minskat och skattereduktionen för kapitalunderskott har därmed minskat i betydelse. Förmögenhetsskatt har ökat sedan 1991 men står fortfarande för en ganska liten del av de totala direkta skatterna. Även fastighetsskatten står för en liten del av de totala direkta skatterna. Allmänna egenavgifter infördes 1993 och uppgick 2001 till 4,5 procent av den totala skattepliktiga inkomsten. En stor del av den totala skatteökningen sammanhänger alltså med införandet av de allmänna egenavgifterna.

I 8.2 Tabell redovisas hur stor andel av den totala skattepliktiga inkomsten som individen i genomsnitt betalade som skatt åren 1980, 1985, 1989, 1991 och 1996-2001. Åren 1989 och 1991 har valts eftersom 1989 är sista året med det gamla skattesystemet och 1991 första året efter skattereformen.

Den direkta beskattningen av individen var som störst 1989 då en individ med genomsnittlig inkomst betalade 35,9 procent av sina skattepliktiga inkomster i direkt skatt. 1991 hade denna andel minskat till 29,1 procent. Sedan dess har den direkta beskattningen ökat. År 2001 uppgick skattens andel av inkomsten till i genomsnitt 33,6 procent. I 8.2 Tabell har populationen begränsats till befolkningen 18 år och äldre och skattens totala andel skiljer sig därför något från 8.1 Tabell.

8.1 Tabell

Storlek på olika skatter och avgifter i förhållande till den totala skattepliktiga inkomsten åren 1991 och 1997-2001, mnkr och procent

Total direct taxes and charges for individuals in relation to the total assessed income in 1991 and 1997-2001, MSEK and percent

Skatt/avdrag	1991		1997		1998		1999		2000		2001	
	mnkr	% av inkomsten	mnkr	% av inkomsten	mnkr	% av inkomsten	mnkr	% av inkomsten	mnkr	% av inkomsten	mnkr	% av inkomsten
Tax/deduction	MSEK	% of income	MSEK	% of income	MSEK	% of income	MSEK	% of income	MSEK	% of income	MSEK	% of income
Summa förvärvs- och kapitalinkomst (Sum of income from employment, business and capital)	957 614		1 178 363		1 233 077		1 329 374		1 424 730		1 427 301	
Kommunal inkomstskatt (Local income tax)	239 284	25,0%	292 666	24,8%	306 370	24,8%	323 154	24,3%	336 304	23,6%	359 389	25,2%
Statlig inkomstskatt (National income tax)	19 864	2,1%	29 345	2,5%	31 909	2,6%	29 577	2,2%	33 479	2,3%	34 616	2,4%
Skatt på kapitalinkomster (Tax on capital income)	20 732	2,2%	26 185	2,2%	27 020	2,2%	38 183	2,9%	47 759	3,4%	30 539	2,1%
Skattereduktion för kapitalunderskott (Tax reduction for property deficit)	-20 061	-2,1%	-14 872	-1,3%	-14 326	-1,2%	-12 970	-1,0%	-13 681	-1,0%	-16 407	-1,1%
Förmögenhetsskatt (Wealth tax)	2 447	0,3%	5 329	0,5%	5 893	0,5%	8 428	0,6%	8 043	0,6%	6 312	0,4%
Fastighetsskatt (Property tax)	8 575	0,9%	14 900	1,3%	13 273	1,1%	13 265	1,0%	13 321	0,9%	12 058	0,8%
Allmänna egenavgifter (General social security charges)	*	*	46 436	3,9%	56 684	4,6%	59 965	4,5%	63 074	4,4%	63 875	4,5%
Egenavgifter för näringsidkare (Social security charges for businessmen)	7 321	0,8%	6 715	0,6%	7 216	0,6%	7 723	0,6%	8 464	0,6%	8 746	0,6%
Summa direkt skatt (Sum of direct taxes)	278 162	29,0%	406 704	34,5%	434 039	35,2%	467 325	35,2%	496 763	34,9%	499 128	35,0%

Källa: SCB, Taxeringsutfallet 1992, 1998, 1999, 2000, 2001 och 2002, totalräknade inkomststatistiken (summa förvärvs- och kapitalinkomst).

8.2 Tabell

Skatternas andel av den totala skattepliktiga inkomsten i olika inkomstklasser, procent, 2001 års prisnivå

Direct taxes as a fraction of the total assessed income for different income groups, percent, price level of 2001

Total skattepliktig inkomst, tkr Total assessed income KSEK	Procent skatt Percent tax									
	1980	1985	1989	1991	1996	1997	1998	1999	2000	2001
1 - 50	8,9	13,8	16,5	20,5	25,0	24,6	24,0	23,3	23,2	19,3
50 - 100	18,0	22,2	20,6	19,3	21,5	21,8	21,6	20,4	20,3	19,5
100 - 150	28,2	30,7	32,3	26,6	30,2	30,8	30,9	30,2	29,7	28,7
150 - 200	31,9	32,8	34,1	27,3	32,2	33,0	33,3	32,9	32,2	31,1
200 - 250	35,8	35,0	35,5	28,7	33,2	34,1	34,5	34,3	33,6	32,3
250 - 300	39,4	37,7	38,2	31,5	35,5	36,4	36,4	35,8	34,8	33,1
300 - 400	43,0	41,5	43,7	34,2	39,2	39,8	39,7	38,5	37,5	35,9
400 - 500	46,9	47,0	46,8	36,7	42,3	42,4	42,6	40,8	40,0	39,0
500 -	53,9	52,8	57,5	39,1	44,6	43,9	43,3	41,8	40,5	42,4
Samtliga 18- år (All 18- years)	32,5	32,9	35,9	29,1	33,9	34,9	35,3	35,1	34,6	33,6
Samtliga 18-64 år (All 18-64 years)	33,8	33,9	36,7	29,7	35,1	36,2	36,7	36,3	35,6	34,5
Samtliga 65- år (All 65- years)	24,9	28,5	32,4	26,5	28,6	29,0	29,2	29,7	29,7	29,1

Källa: SCB, Databasen LINDA

8.2.2 Beskattningen mindre progressiv

Höginkomsttagare med en inkomst över 500 000 kronor (i 2001 års penningvärde) betalade under 1980-talet i genomsnitt över 50 procent av sina inkomster i skatt. Under slutet av 1980-talet var skattens andel av inkomsten hela 57,5 procent. Höginkomsttagare fick dock en markant skattesänkning genom skattereformen. År 1991 betalade dessa 39,1 procent av sina inkomster i direkt skatt. Skattereformen innebar dock att tidigare skattefria inkomster, t.ex. traktamenten och olika typer av förmåner, blev skattepliktiga samt att skattebasen breddades vad gäller kapitalinkomster. Framförallt höginkomsttagare fick därmed större skattepliktiga inkomster, men samtidigt lägre skatt. Höginkomsttagare hade också större möjligheter att snabbt anpassa sig till det nya skattesystemets fördelar, t.ex. genom att öka sitt sparande och betala sina skulder.

Anmärkningsvärt är att personer med inkomster under 50 000 kronor (i 2001 års penningvärde) betalade avsevärt större andel av sin inkomst i skatt 2001 än vad de gjorde 1980. Från att endast 9 procent av inkomsten gick till direkt skatt 1980 var motsvarande siffra drygt 19 procent 2001. Inkomsttagare med en inkomst lägre än

150 000 kr betalade 2001 en större andel av sin inkomst i direkt skatt än vad fallet var 1980, medan motsatsen gällde för dem som hade en inkomst över 150 000 kr.

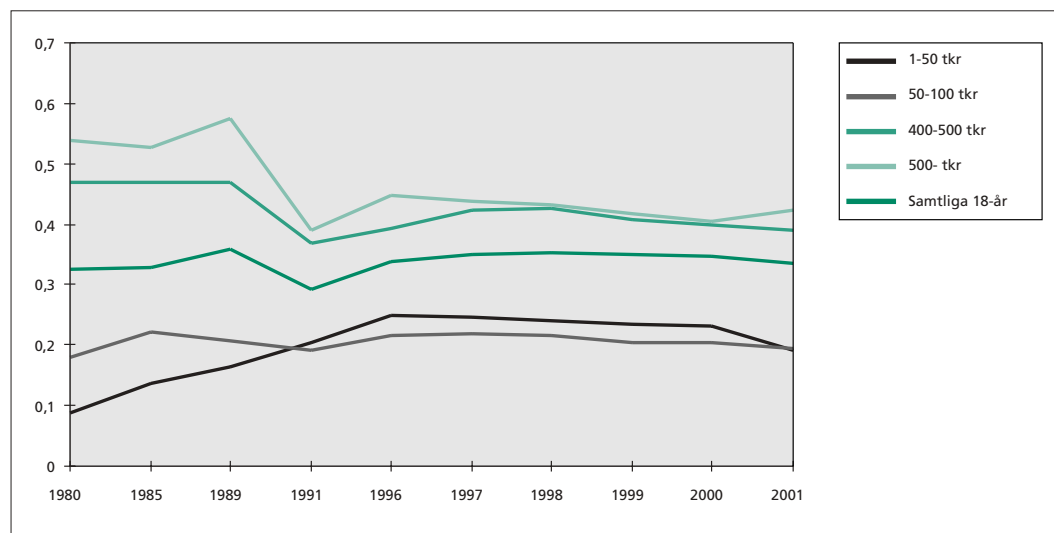
I 8.3 Diagram visas tydligt att beskattningen under perioden 1980-2001 blivit mindre progressiv, dvs. skillnaderna mellan skattesatserna i olika inkomstklasser har minskat. Mellan 1996 till 2001 ligger skattens andel av den totala skattepliktiga inkomsten i stort sett konstant.

Egendomsbeskattningen, dvs. förmögens- och fastighetsskatten, har ökat något i betydelse under den studerade perioden. För de flesta individer så finns det ett starkt samband mellan höga inkomster och egendomsbeskattning men det finns undantag. Också personer med ganska låga inkomster har förmögenhet eller fastigheter. Dessa personer betalar då en stor andel av sina inkomster i skatt och påverkar därför genomsnittet en del. I 8.4 Tabell visas skattens andel av inkomsten då förmögens- och fastighetsskatten exkluderas. Som väntat är det bland höginkomsttagarna som skatteandelen minskar mest jämfört med 8.3 Tabell. Men också bland låginkomsttagarna sker en betydande minskning av skatteandelen.

8.3 Diagram

Skatternas andel av den totala skattepliktiga inkomsten i olika inkomstklasser, procent, 2001 års prisnivå

Direct taxes as a fraction of the total assessed income for different income groups, percent, price level of 2001

Källa: SCB, Databasen LINDA

8.4 Tabell

Skatternas andel av den totala skattepliktiga inkomsten i olika inkomstklasser, exklusive förmögenhets- och fastighetsskatt, procent, 2001 års prisnivå
Direct taxes as a fraction of the total assessed income for different income groups, wealth tax and real estate tax excluded, percent, price level of 2001

Total skattepliktig inkomst, tkr Total assessed income KSEK	Procent skatt exkl förmögenhets- och fastighetsskatt Percent tax excl wealth tax and real estate tax									
	1980	1985	1989	1991	1996	1997	1998	1999	2000	2001
1 - 50	8,7	13,2	15,2	18,2	22,3	22,0	22,1	21,2	21,0	17,7
50 - 100	17,9	21,9	20,1	18,4	19,9	20,3	20,3	19,0	18,9	18,5
100 - 150	28,1	30,4	31,7	25,7	28,8	29,3	29,6	28,9	28,4	27,6
150 - 200	31,8	32,5	33,6	26,5	30,8	31,6	32,1	31,7	31,0	30,1
200 - 250	35,7	34,5	34,9	27,7	31,7	32,7	33,2	33,1	32,4	31,3
250 - 300	39,1	36,9	37,4	30,4	33,8	34,8	35,0	34,5	33,5	32,1
300 - 400	42,6	40,4	42,6	33,0	37,2	38,0	38,1	36,9	36,0	34,7
400 - 500	46,4	45,4	45,5	35,3	40,2	40,5	40,8	38,9	38,3	37,6
500 -	52,4	49,2	54,0	36,3	41,2	41,1	40,9	39,2	38,5	40,4
Samtliga 18- år (All 18- years)	32,3	32,3	35,1	28,0	32,2	33,2	33,8	33,5	33,1	32,4
Samtliga 18-64 år (All 18-64 years)	33,6	33,4	36,0	28,6	33,6	34,7	35,4	35,0	34,4	33,5
Samtliga 65- år (All 65- years)	24,4	27,4	30,8	24,9	26,1	26,5	26,9	27,1	27,3	27,0

Källa: SCB, Databasen LINDA

8.2.3 "Något högre marginalsatt 2003

I 8.5 Diagram visas den högsta marginalsakten åren 1980-2003 beräknad på en genomsnittlig kommunalskatt. Marginalsakten är den andel i skatt som en inkomsttagare betalar på toppskiktet av sin inkomst. En marginalsatt på 80 procent innebär alltså att inkomsttagaren betalar 80 kr i skatt på sina för året sist intjänade 100 kronor.

Den högsta möjliga marginalsakten var mycket hög i Sverige i början 1980-talet. En höginkomsttagare utan avdrag betalade hela 85 procent av sina toppinkomster i skatt mellan åren 1980 till 1982. Åren 1983-1985 genomfördes en större skatteomläggning som innebar något lägre högsta marginalsakter. Efter detta har den högsta marginalsakten kontinuerligt minskat fram till året efter 1991 års skattereform.

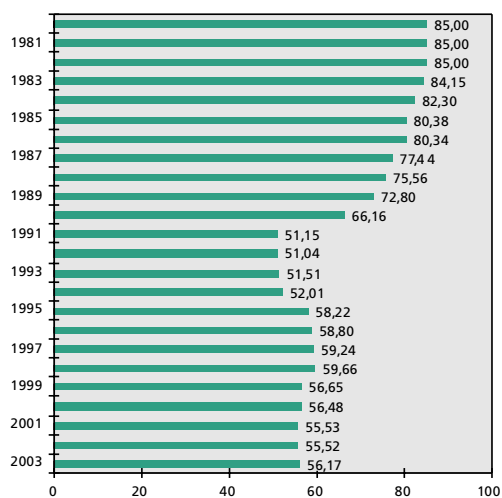
Som lägst var den högsta marginalsakten 51,04 procent, vilket var fallet 1992. År 1993 infördes allmänna egenavgifter

och 1995 höjdes den statliga inkomstskattesatsen från 20 till 25 procent. Det var den höjningen som kom att kallas värnskatt. Dessa med flera andra skattehöjningar har inneburit att den högsta marginalsakten kontinuerligt ökade under åren 1993-1998. Under 1999 bröts trenden med de ökade högsta marginalsakterna då det infördes två skiktgränser för statlig inkomstskatt. Inkomster över den lägre skiktgränsen beskattades åter med 20 procent, medan den 25-procentiga skattesatsen behölls för de inkomster som översteg den högre skiktgränsen. I praktiken innebar denna förändring att de som tidigare betalat en statlig inkomstskatt om 25 procent nu fick en skattelättnad, åtminstone för det belopp som inte översteg den högre skiktgränsen. Systemet med två skiktgränser är fortfarande gällande.

År 2003 är den högsta marginalsakten 56,17 procent, vilket är något högre än 2002.

8.5 Diagram Högsta marginals-katten 1980-2003, procent Highest marginal income tax rate 1980-2003, percent

Källa: Finansdepartementet

8.2.4 Påverkan av inkomstökning på bidrag och avgifter

Förutom marginals-katt så talar man också om marginaleffekter. Med marginaleffekt menas här den effekt en inkomstökning, i form av lön, har på skatten och olika inkomstberoende bidrag och avgifter. I 8.6 Tabell redovisas den genomsnittliga marginaleffekten i procent avseende bostadsstöd (bostadsbidrag och bostadstillägg för pen-

sionärer), underhållsstöd, socialbidrag, barnomsorgsavgift, hemtjänstavgift och skatt. På raden för samtliga kan vi utläsa att av en inkomstökning på 1 000 kr går 40,8 procent, dvs. 408 kronor, av den disponibla inkomsten till skatt och övriga utgifter samt minskade bidrag. Av inkomstökningen på 1 000 kr får man i genomsnitt behålla 592 kronor.

De grupper som har de högsta samman-tagna marginaleffekten är ensamstående med barn och de allra äldsta pensionärerna. Det är de grupperna som främst träffas av kombinationseffekter av skatter, bidrag och avgifter. Här återfinns exempelvis deltidsarbetande kvinnor med bostadsbidrag och utgifter för barnomsorg. En ensamstående med minst ett barn i åldern 0-12 år får i genomsnitt behålla 498 kronor av inkomstökningen på 1 000 kr. Man ska komma ihåg att marginaleffekten kan variera mycket även inom grupperna. För exempelvis en socialbidragstagare är marginaleffekten på socialbidraget i teorin 100 procent.

Förutom marginaleffekter på ovanstående bidrag och avgifter har en inkomstökning också effekt på det belopp den återbetalnings-skyldige av studielån ska betala. Över 1,3 miljoner individer var återbetalnings-skyldiga under 2002. Den ackumulerade skulden var omkring 145 miljarder kr och beloppet som återbetalades under 2002 var ca 7 miljarder kr. Siffrorna innefattar även personer som studerar och bor utomlands.

8.6 Tabell

Margineffekter för vissa inkomstberoende system vid en löneökning på 1 000 kr år 2003 Marginal effects of certain means-tested systems on an income increase of 1 000 SEK in year 2003

	Minskning av Bostads- stöd Reduction of Accommodation allowances %	Underhålls- stöd Alimony %	Social- bidrag Social assistance %	Ökning av avgifter Barn- omsorg Increase of fees Day care %	Hem- tjänst Home help %	Skatt Tax %	Samlad mar- ginaleffekt Total margi- nal effect %	Får behålla kr To keep SEK kr, SEK	Antal, tusental kr Number, thousands	
20-64 år										
Ensamstående utan barn (Persons not co-living, no children)	3,1	0,4	1,8	-	-	34,1	39,4	394	606	1 688,5
däruv 20-29 år	1,3	0,1	1,6	-	-	30,3	33,3	333	667	623,1
30-64 år	4,1	0,7	2,0	-	-	36,2	43,0	430	570	1 065,4
Ensamstående med barn (Persons not co-living, children)	9,4	0,4	3,7	0,8	-	35,3	49,6	496	504	268,3
däruv med minst ett barn 0-12 år (at least one child 0-12 years)	9,8	0,2	4,4	1,2	-	34	50,2	502	498	184,5
övriga med barn (other with children)	8,6	0,9	2,3	-	-	36,8	48,6	486	514	83,7
Samtliga ensamstående (All not co-living)	3,9	0,4	2,1	0,1	-	34,2	40,7	407	593	1 956,7
Sammanboende utan barn (Co-living, no children)	0,4	0,1	0,2	-	-	38,2	38,9	389	611	1 618,1
däruv 20-29 år	0,4	-	0,4	-	-	35,2	36,0	360	640	234,5
30-64 år	0,4	0,1	0,2	-	-	38,7	39,4	394	606	1 383,6
Sammanboende med 1 barn (Co-living, 1 child)	0,4	0,1	0,7	0,2	-	38,5	39,9	399	601	633,4
däruv med barnet 0-12 år (the child 0-12 years)	0,4	0,1	0,7	0,4	-	37,8	39,4	394	606	374,0
övriga med 1 barn (other with 1 child)	0,3	0,1	0,7	-	-	39,4	40,5	405	595	259,4
Sammanboende med >1 barn (Co-living, >1 child)	0,7	0,1	1,3	0,6	-	38,3	41,0	410	590	1 085,7
däruv med minst ett barn 0-12 år (at least one child 0-12 years)	0,7	0,1	1,4	0,7	-	38,0	40,9	409	591	975,0
övriga med >1 barn (other with >1 child)	0,8	-	0,8	-	-	40,3	41,9	419	581	110,7
Samtliga sammanboende (All co-living)	0,5	0,1	0,7	0,2	-	38,3	39,8	398	602	3 337,1
65- år	7,8	-	0,2	-	0,4	34,0	42,0	420	580	1 505,1
däruv ensamstående (not co-living)	14,6	-	0,2	-	0,8	33,3	48,9	489	511	695,3
sammanboende (co-living)	1,9	-	0,1	-	0,1	34,5	36,6	366	634	809,8
65-74 år	3,3	-	0,2	-	0,1	35,3	38,7	387	613	735,7
75-84 år	9,3	-	0,1	-	0,6	33,2	43,2	432	568	565,8
85- år	19,3	-	0,1	-	1,2	31,5	52,1	521	479	203,5
Samtliga (All)	3,1	0,2	1,0	0,2	0,1	36,2	40,8	408	592	6 799,0

Källa: SCB, Mikrosimuleringsmodellen FASIT

8.3 Omfördelning genom skatter och bidrag

Skatter och andra transfereringar har som syfte att fördela om inkomster mellan befolkningsgrupper och mellan perioder av livet då försörjningsbörda och försörjningsmöjligheter varierar. För många grupper som t.ex. studerande, arbetslösa och pensionärer är bidrag och ersättningar den huvudsakliga försörjningskällan. För andra grupper ger bidrag och ersättningar ett till-

skott under perioder då inkomsten från förvärvsarbete tillfälligtvis är låg, t.ex. vid sjukdom och barns födsel.

8.3.1 Också höginkomsttagaren är bidragstagare

I 8.7 Tabell visas inkomststrukturen för hushåll 18-64 år uppdelat efter inkomstklasser (faktorinkomst) 2001. Faktorinkomst består av löneinkomst, inkomst av näringsverksamhet och inkomst av kapital

(överskott), dvs. samtliga skattepliktiga inkomster utom de skattepliktiga transferringarna (t.ex. sjukpenning, föräldrapening och pensioner). I tabellen framgår hur stor den genomsnittliga omfördelningen är via bidrag och skatter för familjer i olika inkomstklasser. Omfördelningen beräknas som differensen mellan bidrag och skatt.

Som väntat är det hushåll med höga inkomster som i genomsnitt betalar mest i skatt och låginkomsttagare som erhåller störst bidrag. Det är dock en ganska liten skillnad i bidragsbelopp mellan medelinkomsttagare och höginkomsttagare. Den generella välfärdspolitiken omfattar alla grupper och även hushåll med höga inkomster erhåller t.ex. barnbidrag, sjukpenning, föräldrapening och studiebidrag på i stort sett lika villkor som hushåll med lägre inkomster.

Den disponibla inkomsten uppgick i genomsnitt till 85 procent av faktorinkomsten. Ett genomsnittligt hushåll, 18-64 år, betalade därmed drygt 46 000 kr mer i direkta skatter än vad som gavs tillbaka i form av bidrag och ersättningar. Hushåll med inkomst lägre än 150 000 kronor erhöll mer bidrag och ersättningar än de betalade i direkt skatt. För övriga hushåll gav omfördelningen mellan direkta skatter och bidrag ett negativt netto. Hushåll med en faktorinkomst på 1-50 000 kr hade 2001 en disponibel inkomst som i genomsnitt var drygt sju gånger högre än faktorinkomsten. De med en inkomst på 600 000 kr eller mer hade i genomsnitt en disponibel inkomst som motsvarade 67 procent av faktorinkomsten.

8.7 Tabell

Inkomststruktur efter faktorinkomst år 2001 för samtliga hushåll 18-64 år, fördelning efter inkomstklasser, tkr och antal

Structure of income by income from earnings and capital 2001, all households, 18-64 years, breakdown by income groups, KSEK and number

Faktorinkomst	Medelbelopp, tkr						Antal	
Factor income	Mean values, KSEK						Number	
Inkomstklasser, tkr	Faktorinkomst	Skattepliktiga	+ Bidrag mm + Allowances		Summa omfördelning	Disponibel inkomst	Disp. ink./ faktorink., andel	
			Skattefria	- Skatt mm				
Income groups, KSEK	Factor income	Assessed	Taxfree	- Tax	Total redistribution	Disposable income	Disp. inc./ factor income fraction	
< = 0	-5,0	86,0	38,6	21,0	103,5	98,5	*	201 131
1 - 50	17,1	100,1	35,3	31,8	103,6	120,7	7,05	381 617
50 - 100	75,1	87,4	28,2	47,4	68,3	143,4	1,91	182 049
100 - 150	125,9	76,4	21,0	59,1	38,3	164,1	1,30	168 472
150 - 200	177,5	47,1	13,5	67,8	-7,2	170,4	0,96	293 777
200 - 250	224,6	40,0	11,2	81,2	-30,1	194,6	0,87	390 572
250 - 300	273,7	46,7	13,7	99,6	-39,2	234,5	0,86	317 824
300 - 350	324,7	56,0	14,3	119,2	-48,9	275,7	0,85	218 572
350 - 400	375,6	47,4	15,1	133,9	-71,5	304,1	0,81	192 594
400 - 450	424,9	35,1	15,0	146,6	-96,4	328,5	0,77	198 265
450 - 500	475,1	28,1	14,7	160,9	-118,1	357,0	0,75	166 299
500 - 550	523,7	28,3	14,1	181,7	-139,3	384,4	0,73	135 387
550 - 600	574,3	21,4	14,7	196,8	-160,6	413,6	0,72	99 149
600 -	939,7	28,5	13,6	353,9	-311,8	627,9	0,67	344 793
Samtliga (All)	311,7	53,9	18,9	119,1	-46,4	265,3	0,85	3 290 500

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

8.3.2 Omfördelning mellan generationer

I 8.8 Tabell visas inkomststrukturen och omfördelningseffekten för olika hushållstyper 2001. I denna tabell, till skillnad från 8.7 Tabell, återfinns vi också pensionärshushållen. Skillnaderna i belopp som

omfördelas är ganska stora beroende på hushållstyp och ålder. Eftersom pensioner räknas som en skattepliktig transferering är omfördelningseffekten störst för ålderspensionärer. Ensamstående med barn är en annan grupp som i genomsnitt får mer i bidrag än de betalar i direkt skatt.

8.8 Tabell

Inkomststruktur efter hushållstyp och ålder 2001, tkr och antal Structure of income by type of household and age 2001

Hushållstyp, ålder Type of houshold, age	Medelbelopp, tkr Mean values, KSEK				Summa om- fördelning Total redi- stribution	Disponibel inkomst Disposable income	Disp. ink./ faktorink., andel Disp. inc./ factor income fraction	Antal Number
	Faktorinkomst Factor income	Skatte- pliktiga Assessed	+ Bidrag mm Skattefria Taxfree	+ Allowances - Skatt mm - Tax				
Ensamboende utan barn (Persons not co-living, no children)	124,8	62,8	10,3	57,2	16,0	140,8	1,13	2 015 503
därav 18-29 år	142,4	10,3	19,1	46,6	-17,2	125,2	0,88	439 946
30-64 år	190,4	47,3	6,8	77,6	-23,5	166,9	0,88	919 109
65 - år	21,3	119,6	9,5	35,6	93,4	114,7	5,39	656 448
Ensamstående med barn 0-17 år (Persons not co-living, children)	166,3	46,3	58,2	65,6	39,0	205,2	1,23	257 142
därav med 1 barn (with 1 child)	166,5	49,7	41,4	67,1	24,0	190,4	1,14	145 577
med >1 barn (with >1 child)	166,0	41,9	80,2	63,5	58,6	224,6	1,35	111 566
Sammanboende utan barn (Co-living person, no children)	285,6	153,5	4,0	139,7	17,8	303,4	1,06	1 048 872
därav 18-29 år	362,9	16,6	22,2	119,9	-81,0	281,8	0,78	105 301
30-64 år	427,9	96,4	2,3	172,6	-74,0	353,9	0,83	553 817
65 - år	62,5	271,8	1,5	98,3	174,9	237,4	3,80	389 755
Sammanboende med barn 0-17 år (Co-living person, with children)	465,7	58,7	31,0	174,0	-84,3	381,3	0,82	818 820
därav med 1 barn (with 1 child)	458,4	62,8	19,4	171,1	-88,9	369,5	0,81	298 108
med 2 barn (with 2 children)	484,5	54,6	30,0	178,9	-94,3	390,1	0,81	371 269
med >2 barn (with >2 children)	433,4	60,5	56,6	167,5	-50,3	383,2	0,88	149 444
Övriga hushåll¹⁾ (Other households)	419,6	95,7	17,4	162,9	-49,8	369,7	0,88	225 007
därav Ensamstående (Not co-living)	239,9	87,3	20,4	99,6	8,2	248,1	1,03	90 811
Sammanboende (Co-living)	541,1	101,4	15,4	205,8	-89,1	452,1	0,84	134 196
Samtliga (All)	245,0	84,5	15,9	104,9	-4,4	240,6	0,98	4 365 344

Anm: 1) Övriga hushåll är hushåll utan barn 0-17 år där det utöver referenspersonen och hans/hennes ev. sammanboende även finns andra vuxna, oftast barn 18 år och äldre.

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

8.3.3 Hushållens disponibla inkomst ca 1050 miljarder 2001

I 8.9 Tabell visas de olika inkomstbegreppens delar i form av totalsummor för samtliga hushåll 2001. Hushållens egna inkomster, faktorinkomsten, uppgick till 1069,6 miljarder kr under 2001. Löneinkomsten utgjorde ca 86 procent av faktorinkomsten. Kapitalvinsterna har under de senaste åren ökat i betydelse och stod under 2001 för drygt 6 procent av faktorinkomsten. Därutöver erhöll hushållen skattepliktiga transfereringar till ett värde av 369,1 miljarder kr. En stor del av dessa, 266,4 miljarder, utgjordes av pension och livränta.

De skattefria transfereringarna uppgick till 69,3 miljarder kr.

Hushållens disponibla inkomst uppgick under 2001 till 1050,2 miljarder kronor när skatter och övriga negativa transfereringar (främst återbetalning av studielån) dragits ifrån faktorinkomsten och de positiva transfereringarna.

8.3.4 Hushållens disponibla inkomst har ökat

I 8.10 Tabell redovisas en något förenklad inkomststruktur jämfört med 8.9 Tabell. Här visas förutom totalsummor för de olika inkomstbegreppen även de olika inkomstbegreppen som en andel av bruttointkomsten under åren 1975, 1980, 1985, 1990 och 1995-2001.

Om man jämför totalsummorna (i 2001 års priser) under den redovisade tidsperio-

den finner man att hushållens disponibla inkomst ökade varje år mellan 1995 och 2000. Under 2001 minskade den disponibla inkomsten något. Minskningen beror på att hushållens inkomster från kapital sjönk. Förklaringen till detta är att kapitalvinsterna¹ var betydligt lägre 2001 än vad de var under 2000.

Om man tittar närmare på de andelstal som finns redovisade längst ner i 8.10 Tabell finner man att knappt 64 procent av hushållens bruttoinkomst under 2001 består av löne- och företagarinkomst. Det

är en större andel än under de närmast föregående åren. Tidigare under 1970- och 1980-talet stod inkomst från löne- och företagarinkomst för en betydligt större andel av bruttoinkomsten. Den för hushållen näst mest betydande inkomsten är pension. Pensionen har sedan 1985 stått för en knapp femtedel av hushållens bruttoinkomst. Andelen av hushållens bruttoinkomst som kommer från kapital minskade under 2001, men har ändå ökat under den undersökta tidsperioden.

8.9 Tabell

Inkomststruktur 2001 för samtliga hushåll, 18 år och äldre

Structure of income 2001 for all households, 18 years and older

Inkomstslag Type of income	Inkomstsummor, mdkr Sums of income, BSEK
Löneinkomst (<i>Wage income</i>)	922,8
Företagarinkomst (<i>Entrepreneurial income</i>)	31,9
Ränta och utdelning (<i>Interest and delivery</i>)	41,3
Kapitalvinst (<i>Capital gain</i>)	67,1
Inkomst från fåmansföretag (<i>Income from close company</i>)	6,5
Faktorinkomst (<i>Factor income</i>)	1069,6
Ersättning i samband med sjukdom (<i>Sickness allowance</i>)	40,7
Pension och livränta (<i>Pension and life-annuity</i>)	266,4
Familjestöd (<i>Family allowances</i>)	65,7
därav: Föräldrapenning (<i>Parent allowance</i>)	16,3
Bostadsbidrag (<i>Housing allowance</i>)	14,1
Barnbidrag (<i>National child allowances</i>)	7,8
Socialbidrag (<i>Social assistance</i>)	21,1
Studiestöd (<i>Educational grants</i>)	24,5
därav: Studiemedlets lånedel (<i>The loan part</i>)	10,3
Arbetsmarknadsstöd (<i>Labour market assistance</i>)	31,5
därav: Dagpenning vid arbetslöshet (<i>Daily allowances for unemployed</i>)	22,3
Ersättning i samband med värnplikt samt utbildning och tjänstgöring inom totalförsvaret (<i>Compensation for compulsory military service etc.</i>)	0,3
Övriga positiva transfereringar (<i>Other transfers received</i>)	9,2
Summa skattepliktiga transfereringar (<i>Total assessable transfers</i>)	369,1
Summa skattefria transfereringar (<i>Total tax free transfers</i>)	69,3
Skatt (<i>Tax</i>)	448,4
Övriga negativa transfereringar (<i>Other transfers paid</i>)	9,3
Samtliga negativa transfereringar (<i>Total transfers paid</i>)	457,8
Disponibel inkomst (<i>Disposable income</i>)	1050,2

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

¹ Från och med inkomståret 2001 kallas det som tidigare benämndes reavinst för kapitalvinst

8.10 Tabell

Inkomststruktur vissa år 1975-2001 för samtliga hushåll, 18 år och äldre Structure of income certain years 1975-2001 for all households, 18 years and older

Belopp i löpande priser, mdkr.
Amounts in current prices, BSEK.

År Year	Löne- och förtagarinkomst Work	Kapital Capital	Pension Pension	Övriga socialförsäkringar Other social insurances	Generella bidrag General transfers	Bostadsstöd Housing allowance	Socialbidrag Social assistance	Bruttoinkomst Gross income	Skatt Tax	Övriga negativa transfereringar Other transfers paid	Disponibel inkomst Disposable income
1975	158,7	6,8	24,7	9,5	5,6	3,5	0,4	209,2	61,7	0,8	146,8
1980	253,2	14,8	56,9	22,0	12,0	6,2	0,7	365,9	104,7	1,2	259,9
1985	371,6	28,4	102,4	34,9	19,1	7,2	2,7	566,4	164,1	2,9	399,3
1990	606,5	57,9	156,8	69,4	28,4	8,9	3,9	931,9	289,3	4,5	638,1
1995	676,6	58,8	220,9	94,6	38,2	17,6	10,1	1116,7	323,1	6,2	787,4
1996	725,2	71,5	232,7	90,6	36,2	17,3	12,2	1185,6	360,3	6,1	819,2
1997	762,9	110,1	234,1	90,5	37,8	14,4	11,1	1261,0	396,5	6,7	857,8
1998	800,7	84,5	242,3	95,3	40,6	14,4	9,6	1287,5	411,9	7,0	868,6
1999	841,7	118,7	251,4	101,8	40,4	14,5	9,6	1378,1	440,4	7,9	929,8
2000	909,6	178,3	253,0	100,1	44,1	13,9	9,1	1508,2	465,7	8,1	1034,4
2001	961,2	108,4	265,9	103,2	47,4	14,1	7,8	1507,9	448,4	9,3	1050,2

Belopp i 2001 års prisnivå, mdkr.
Amounts in the price level of 2001, BSEK.

1975	697,1	29,8	108,7	41,9	24,4	15,5	2,0	919,2	271,0	3,4	644,8
1980	676,4	39,6	152,1	58,7	31,9	16,6	1,9	977,3	279,7	3,2	694,3
1985	645,4	49,4	177,9	60,6	33,1	12,5	4,7	983,6	285,1	5,1	693,5
1990	780,3	74,5	201,7	89,3	36,5	11,5	5,1	1199,0	372,2	5,8	821,0
1995	709,2	61,7	231,5	99,1	40,0	18,5	10,6	1170,7	338,7	6,5	825,4
1996	756,6	74,6	242,8	94,5	37,8	18,0	12,7	1237,0	375,9	6,4	854,7
1997	791,9	114,3	243,1	94,0	39,3	15,0	11,5	1309,0	411,6	6,9	890,5
1998	832,2	87,8	251,8	99,1	42,2	15,0	10,0	1338,1	428,1	7,2	902,8
1999	871,1	122,8	260,1	105,3	41,8	15,0	10,0	1426,1	455,8	8,1	962,2
2000	931,9	182,7	259,2	102,6	45,2	14,3	9,3	1545,2	477,1	8,3	1059,8
2001	961,2	108,4	265,9	103,2	47,4	14,1	7,8	1507,9	448,4	9,3	1050,2

Andel i procent av bruttoinkomsten
In percent of the gross income

1975	75,8	3,2	11,8	4,6	2,7	1,7	0,2	100	29,5	0,4	70,1
1980	69,2	4,1	15,6	6,0	3,3	1,7	0,2	100	28,6	0,3	71,0
1985	65,6	5,0	18,1	6,2	3,4	1,3	0,5	100	29,0	0,5	70,5
1990	65,1	6,2	16,8	7,5	3,0	1,0	0,4	100	31,0	0,5	68,5
1995	60,6	5,3	19,8	8,5	3,4	1,6	0,9	100	28,9	0,6	70,5
1996	61,2	6,0	19,6	7,6	3,1	1,5	1,0	100	30,4	0,5	69,1
1997	60,5	8,7	18,6	7,2	3,0	1,1	0,9	100	31,4	0,5	68,0
1998	62,2	6,6	18,8	7,4	3,2	1,1	0,7	100	32,0	0,5	67,5
1999	61,1	8,6	18,2	7,4	2,9	1,1	0,7	100	32,0	0,6	67,5
2000	60,3	11,8	16,8	6,6	2,9	0,9	0,6	100	30,9	0,5	68,6
2001	63,7	7,2	17,6	6,8	3,1	0,9	0,5	100	29,7	0,6	69,6

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

8.4 Inkomstfördelningen för individer och hushåll

Ett av den svenska välfärdsmodellens kännetecken är statens ambition att minska sociala skillnader. Dels genom en utbyggd social service inom den offentliga sektorn och möjlighet för alla till en bra utbildning, dels genom direkta bidrag och ersättningar till individer och hushåll med särskilda behov samt en progressiv inkomstbeskattning.

8.4.1 Jämförelser av disponibel inkomst

För att kunna jämföra disponibel inkomst och ekonomisk köpkraft mellan olika typer av familjer och hushåll utnyttjar vi ett viktssystem som bygger på att konsumtionen är relaterad till familjens sammansättning när det gäller antal familjemedlemmar och deras ålder. Den disponibla inkomsten divideras med en särskild konsumtionsvikt (ett konsumtionsenhetstal) som gäller för olika familjemedlemmar:

	1980-1990	1991-2001
Första vuxen	1,15	1,16
Sammanboende person 2	0,75	0,76
Övriga personer 18-år ²		0,96
barn 0-3 år	0,55	0,56
barn 4-10 år	0,65	0,66
barn 11-17 år	0,75	0,76

Konsumtionsenhetstalen för alla familjemedlemmar summeras, och den totala disponibla inkomsten i familjen divideras med denna summa. Detta förfarande justerar för stordriftsfördelar i stora familjer och varierande behov hos olika medlemmar.

Resultaten i detta kapitel redovisas som inkomsten per konsumtionsenhet för varje individ. I ett hushåll med ett sammanboende par med tre barn räknas således varje individ (totalt fem personer) som ett undersökningsobjekt, och varje enskild individ i det hushållet tilldelas den inkomst per konsumtionsenhet som hushållet har. Detta tal representerar den ekonomiska standarden i respektive hushåll.

Statistiken är hämtad från SCB:s stickprovsbaserade inkomstfördelningsundersökning, som är en del i undersökningen om hushållens ekonomi. Undersökningen genomförs årligen och baseras på ett urval som under åren varierat mellan ca 10 000 och 19 000 hushåll.

Den ekonomiska standarden har ökat

I 8.11 Tabell visas den disponibla inkomsten per konsumtionsenhet för åren 1980-2001. I tabellen redovisas medelvärden, medianvärden och Gini-koefficienter. Gini-koefficienten är ett mått på inkomstspridningen. Koefficienten kan anta ett värde mellan 0 och 1. Ju större värde på koefficienten desto större spridning. Notera att inkomstspridningen (Gini-koefficienten) varierar beroende på vilket hushållsbegrepp man använder. Anledningen är att hemmavarande barn över 18 år räknas som en del i kosthushållet, men bildar ett eget hushåll om man istället redovisar för familjeenheter. Om man redovisar individer i kosthushåll tar de kvarboende barnen över 18 år del av hela familjens inkomst. Detta leder till att inkomstspridningen blir mindre än om de istället som i den gamla metoden

bildar ett eget hushåll med endast sin egna, ofta låga inkomst.

Jämförelser över tiden försvåras av att skattereformen 1990/91. Inkomster som tidigare var skattefria blev skattepliktiga och en del förmåner värderades högre. Detta innebar att de mätbara inkomsterna blev högre. För åren 1989 och 1990 redovisas därför två beräkningar. Dels som inkomsterna har uppmätts och dels, i ett försök att göra åren 1989 och 1990 jämförbara med senare år, där inkomster har lagts till. Den senare varianten redovisas som 1989-rev respektive 1990-rev.

Under lågkonjunkturen i inledningen av 1980-talet sjönk den ekonomiska standarden under ett antal år. Först 1983 återhämtade sig ekonomin och därefter följde en period av nio år med kontinuerligt ökande disponibla inkomster. Speciellt stark var inkomstökningen under perioden 1987-1989. I början av 1990-talet drabbades den svenska ekonomin av en kris. Sysselsättningen minskade kraftigt, ersättningsnivåerna för sjuk- och föräldrapenningen sänktes samtidigt som barnbidraget reducerades. Den sammantagna effekten blev att hushållens inkomster minskade. Mellan 1990 och 1995 sjönk den ekonomiska standarden med 8 procent. Sedan dess har en återhämtning skett. Efter 1995 har medianinkomsten stigit för varje redovisat år. Den ekonomiska standarden ökade mer under 1980-talet än under 1990-talet. Mellan åren 1980 och 1990 ökade den ekonomiska standarden med ca 14 procent (medianvärdet), medan ökningen var ca 7 procent mellan åren 1990 och 2001. Totalt sett över hela perioden 1980-2001 har den ekonomiska standarden ökat med drygt 28 procent.

Att riktningen på utvecklingen av median- respektive medelvärdet för den disponibla inkomsten inte alltid är densamma beror på att medelvärdet är mer känsligt för extrema värden. Detta gör att medianvärdet ofta är att föredra som mått när man redovisar inkomststatistik. År 2001 ökade medianvärdet medan medelvärdet sjönk. Förklaringen ligger i 2000 års höga kapitalvinster. De höga vinsterna resulterade i att några individer i urvalet fick extremt höga disponibla inkomster, vilket påverkade medelinkomsten.

² Endast tillämplig vid kosthushåll. I det äldre hushållsbegreppet bildar personer 18 år och äldre ett eget hushåll, en s.k. familjeenhet.

8.11 Tabell

Disponibel inkomst per konsumtionsenhet (ke) samt Ginikoefficienten för samtliga individer 1980-2001, tkr/ke, 2001 års priser

Disposable income per weighted consuming unit (cu) and Gini coefficient for all individuals in 1980-2001, KSEK per cu, price level of 2001

	Medelvärde tkr Mean value KSEK	Median tkr Median KSEK	Gini-koefficient
1980	89,3	84,7	0,204
1981	87,5	83,1	0,201
1982	85,6	80,8	0,203
1983	85,9	80,9	0,202
1984	86,5	81,5	0,211
1985	89,7	83,8	0,210
1986	91,6	85,0	0,219
1987	93,9	88,1	0,208
1988	96,4	90,7	0,208
1989	100,9	94,8	0,212
1990	103,4	96,5	0,220
1989-rev	107,7	98,6	0,233
1990-rev	108,8	99,8	0,237
1991	110,0	98,8	0,249
1992	109,3	99,9	0,241
1993	104,5	95,2	0,243
1994	109,0	94,7	0,271
1995	100,5	91,6	0,245
1995-kosthushåll	101,1	92,1	0,226
1996	102,2	92,3	0,255
1996-kosthushåll	102,8	92,6	0,239
1997	107,6	94,0	0,278
1997-kosthushåll	107,7	94,3	0,256
1998	108,4	96,2	0,265
1998-kosthushåll	108,8	96,3	0,244
1999	115,3	100,2	0,280
1999-kosthushåll	115,9	100,3	0,263
2000	127,1	105,1	0,313
2000-kosthushåll	127,7	105,8	0,296
2001	125,1	108,8	0,283
2001-kosthushåll	125,6	109,1	0,265

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

8.4.2 Inkomstspridningen har ökat

Inkomstspridningen, mätt med Gini-koefficienten, var ganska konstant under 1980-talet. Under 1990-talet och 2000-talet har inkomstspridningen ökat. Den uppmätta spridningen av hushållens inkomster var 2001, om man bortser från rekordnoteringen från inkomståret 2000, den största sedan SCB började med sina mätningar i mitten av 1970-talet.

Bäst utveckling för de med de högsta inkomsterna

Ett annat sätt att mäta spridningen i inkomstfördelningen är att dela in befolkningen i tio lika stora grupper baserade

på hur stora inkomsterna är. De tio procent med de lägsta inkomsterna utgör decilgrupp 1, de tio procent med de näst lägsta inkomsterna decilgrupp 2 osv. I 8.12 Tabell visas inkomsten för samtliga individer (decilgrupper) under åren 1991, 1995-2001 samt den procentuella förändringen över tiden. Inkomstutvecklingen har varit positiv i samtliga inkomstskikt mellan åren 1991 och 2001. Utvecklingen följer dock ett tydligt mönster. De med relativt hög inkomst har ökat sin inkomst mer än de med relativt låg inkomst. Inkomstspridningen, det vill säga skillnaden mellan de med låg respektive hög inkomst har ökat. De ökade inkomsterna beror på såväl

ökade förvärvsinkomster som ökade kapitalinkomster. Kapitalinkomster i allmänhet och kapitalvinster i synnerhet är starkt koncentrerade till hushåll med de största inkomsterna. Att kapitalvinsterna var betydligt lägre 2001 än vad de var 2000 är förklaringen till att de med de högsta inkomsterna hade en negativ inkomstutveckling under 2001. Det är också förklaringen till att inkomstspridningen var lägre under 2001 än 2000.

Individerna i decilgrupp 1 utgör en ytterst heterogen grupp som bl.a. omfattar egna företagare, värnpliktiga, studerande och invandrare som nyligen kommit till

Sverige. En del i denna grupp har en liten inkomst utan att de med rimliga kriterier kan anses vara ekonomiskt utsatta. Exempel på detta är en del egenföretagare med låga inkomster och andra som har tillfälligtvis små inkomster (t.ex. värnpliktiga, studerande). Pensionärer med låg ATP och barnfamiljer med liten inkomst återfinns vanligtvis i decilerna 2-4. Observera att detta är tvärsnittsdata, dvs. det är inte samma individer som följts över tiden. Många personer som under ett år hamnat i t.ex. decil 1 återfinns senare år i andra deciler.

8.12 Tabell

Disponibel inkomst per konsumtionsenhet för samtliga individer i kosthushåll, medelvärden i respektive decilgrupp, tkr, 2001 års priser

Disposable income per weighted consuming unit for all individuals in housekeeping units, mean values for deciles, KSEK, price level of 2001

Decil Disp. ink. per k.e. Decile Disp. inc. per c.u.	Medelvärden, tkr/ke Mean values, KSEK/cu								Förändring 2001/91 Change 2001/91	Förändring 2001/00 Change 2001/00
	1991	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	%	%
1	49,6	43,8	45,5	45,2	45,9	46,0	48,9	51,2	3,1	4,7
2	70,8	64,9	65,4	65,1	67,3	69,5	72,4	74,3	4,9	2,7
3	79,6	73,9	74,9	74,5	76,7	79,2	82,5	84,8	6,6	2,9
4	87,5	81,0	82,6	82,2	84,7	87,5	91,4	94,1	7,6	2,9
5	95,8	88,3	90,4	90,0	92,2	95,7	100,8	104,0	8,5	3,2
6	104,7	96,3	99,6	99,0	101,1	105,7	111,9	114,8	9,6	2,6
7	116,0	106,1	110,5	110,0	112,7	118,2	125,4	127,7	10,1	1,8
8	130,5	118,7	125,0	124,4	127,5	134,2	142,5	144,8	11,0	1,6
9	150,4	137,4	146,1	145,3	148,8	158,1	169,3	170,8	13,6	0,9
10	224,6	201,0	243,0	241,8	231,5	265,1	331,9	290,0	29,1	-12,6
Samtliga (Total)	111,0	101,1	108,3	107,7	108,8	115,9	127,7	125,6	13,2	10,2

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

8.4.3 Kapitalinkomsternas betydelse har ökat

Under 1990-talet och 2000-talet har kapitalet som inkomstkälla, och då framförallt kapitalvinsterna, fått allt större betydelse för hushållen. Upp- och nedgångar på börsen samt förändringar i beskattningen av kapitalvinster har påverkat hushållens agerande. Under 1994 var kapitalvinsterna tillfälligtvis lägre beskattade och då passade också hushållen på att realisera sina tillgångar. Uppgången på börsen under 1996-2000 medförde att många hushåll gjorde stora vinster under dessa år. I 8.13 Tabell redovisas de totala kapitalvinsterna 1991-2001. Redovisningen avser de kapitalvinster som ligger till grund för taxeringen.

Grovt räknat står männen för ca två tredjedelar och kvinnorna för den resterande tredjedelen av den totala summan genom alla åren. I tabellen kan vi se att andelen hushåll med kapitalvinst har ökat. Under 1991 var det knappt 7 procent av familjeenheter som redovisade kapitalvinster och 2001 var motsvarande siffra drygt 19 procent. År 2000 var andelen nästan 29 procent. För åren 1991 och 1995-2001 redovisas, förutom andelen familjeenheter, även andelen (kost-) hushåll med kapitalvinst. Med detta vidare hushållsbegrepp stiger andelen med kapitalvinst ytterligare.

Kapitalvinsterna är ojämnt fördelade. Den tiondel som hade de största kapitalvinsterna under 2000 realiserade hela 99

procent av totalsumman.³ Det gör att kapitalvinsterna i hög grad påverkar inkomstspridningen. De kraftiga uppgångarna på inkomstspridningen åren 1991, 1994, 1996-2000 kan till stor del förklaras av hushållens jämförelsevis stora kapitalvinster dessa år.

Under 2001 var kapitalvinsterna 68,2 miljarder. Det är betydligt lägre än vad vinsterna var under 2000 och 1999, men fortfarande högre än vad det var under de övriga redovisade åren.

8.13 Tabell

Kapitalvinst och andel hushåll med kapitalvinster 1991-2001, mdkr och procent, 2001 års priser

Total capital gain and share of households with capital gain 1991-2001, BSEK and percent, price level of 2001

	Realisationsvinst, mdkr										
	Capital gain, BSEK										
	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Samtliga (All)	47,1	21,2	20,9	40,6	21,7	43,0	60,0	65,2	103,8	133,4	68,2
Kvinnor (Women)	17,5	7,6	7,1	13,5	7,4	14,3	19,6	21,7	33,9	38,9	24,6
Män (Men)	29,6	13,6	13,7	27,1	14,3	28,7	40,4	43,4	69,9	94,5	43,7
Andel hushåll med realisationsvinst, %	6,8	4,4	7,5	15,8	12,5	18,3	23,9	21,0	26,5	28,6	19,2
(Fraction with capital gain, %)	7,8 ¹⁾				13,8 ¹⁾	19,6 ¹⁾	25,8 ¹⁾	22,4 ¹⁾	28,1 ¹⁾	30,3 ¹⁾	20,6 ¹⁾

Anm: 1) Kosthushåll - (Housekeeping unit)

Källa: SCB, Totalräknad inkomststatistik loF samt Inkomstfördelningsundersökningen

8.4.4 Inkomstutveckling för olika grupper

Pensionärerna halkade efter

Under 2001 hade samtliga, om man undantar de i åldrarna 18-22 år, en högre levnadsstandard än vad de i motsvarande ålder hade 1991 (se 8.14 Tabell). Anledningen till att de unga vuxna hade det sämre ekonomiskt 2001 är att ungdomar utbildar sig under allt längre tid, vilket leder till att steget in på arbetsmarknaden senareläggs.

Sedan 1995 har medianinkomsten för samtliga stigit med 18 procent. För de mellan

23-64 år, alltså de i åldrarna där andelen förvärvsarbete är störst, har inkomstutvecklingen varit ännu bättre. Ålderspensionärerna har haft en betydligt svagare utveckling på sina inkomster. De som var 75 år och äldre 2001 hade bara 6 procent högre inkomst än vad de i motsvarande ålder hade 1995. Två orsaker till att pensionärer har haft en sämre inkomstutveckling än övriga grupper är att den ökade sysselsättningen och reallöneökningarna endast har kommit de förvärvsarbete till del.

De äldsta pensionärerna hade även en svag inkomstutveckling under 2001.

³ Rekordåret 2000 - Reavinst och reaförluster, s.5, Rapport 2002, Statistiska centralbyrån

8.14 Tabell

Disponibel inkomst per konsumtionsenhet för samtliga individer i kosthushåll, fördelade på kön och ålder, medianen i tkr/ke, 2001 års priser

Disposable income per weighted consuming unit for all individuals in housekeeping units by gender and age, medians in KSEK/cu, price level of 2001

Kön och ålder Gender and age	Median, tkr Median, KSEK								Förändring Change % 01/91	Förändring Change % 01/90
	1991	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001		
Kvinnor (Women)										
0-6	88,4	79,3	78,5	81,0	85,6	87,5	94,6	98,7	11,6	4,4
7-17	89,7	79,8	80,1	80,0	84,2	86,3	90,4	94,4	5,2	4,5
18-22	99,9	79,1	80,0	82,8	83,0	87,2	91,0	95,3	-4,6	4,7
23-29	102,6	93,1	93,8	92,9	94,3	102,1	107,4	113,8	10,9	6,0
30-39	94,8	86,5	85,0	88,0	92,4	95,1	100,7	107,4	13,2	6,6
40-49	114,3	100,2	101,6	101,7	102,3	104,4	111,7	114,5	0,1	2,4
50-59	134,8	123,2	129,5	127,4	128,9	134,4	146,4	146,8	8,9	0,2
60-64	120,0	114,7	113,6	117,6	120,1	126,1	133,0	131,3	9,4	-1,3
65-74	89,9	91,2	94,3	95,2	95,3	99,6	99,0	101,7	13,0	2,7
75-	74,0	79,9	80,0	79,4	81,2	84,2	84,2	84,2	13,9	0,0
23-64	110,1	100,4	101,9	103,4	104,9	110,0	117,4	120,4	9,3	2,5
Samtliga kv (All women)	97,5	90,1	90,8	92,0	93,9	97,8	102,7	105,9	8,6	3,2
Män (Men)										
0-6	86,4	78,7	77,7	80,6	85,4	89,0	93,5	97,4	12,8	4,2
7-17	89,7	79,1	79,4	79,8	83,6	86,8	92,1	95,5	6,5	3,7
18-22	101,1	84,5	83,5	87,9	89,3	94,4	97,4	100,9	-0,2	3,6
23-29	117,2	99,7	99,3	101,6	104,9	112,8	120,4	119,4	1,9	-0,8
30-39	101,2	93,1	94,8	97,5	99,1	105,1	112,2	118,2	16,9	5,4
40-49	112,8	98,6	97,4	101,1	101,6	105,8	112,5	115,0	1,9	2,2
50-59	133,2	123,8	123,5	127,4	131,8	135,2	144,9	146,6	10,0	1,2
60-64	128,1	120,6	120,8	130,3	130,5	133,8	141,0	143,4	12,0	1,7
65-74	102,9	101,8	103,6	105,2	107,3	110,5	112,5	114,6	11,4	1,9
75-	78,3	86,5	87,5	87,5	89,6	91,3	92,1	93,8	19,7	1,8
23-64	116,0	104,6	104,2	107,7	110,6	116,0	123,3	126,7	9,3	2,7
Samtliga män (All men)	102,7	94,2	94,6	96,9	99,2	102,9	109,4	112,5	9,5	2,8
Kv + män (Women + Men)										
0-6	87,5	79,1	78,2	80,7	85,4	88,3	93,9	97,8	11,7	4,1
7-17	89,7	79,5	79,8	79,9	83,8	86,6	91,0	95,1	6,0	4,5
18-22	100,2	81,7	81,9	85,2	86,3	90,3	95,0	97,9	-2,3	3,0
23-29	109,6	95,8	95,8	97,2	98,4	107,0	114,2	117,1	6,8	2,5
30-39	97,7	89,4	89,8	93,0	95,6	100,1	105,5	112,7	15,4	6,8
40-49	113,7	99,1	99,9	101,4	102,0	105,2	112,1	114,7	0,9	2,4
50-59	133,7	123,4	126,4	127,4	130,7	134,9	145,5	146,8	9,8	0,8
60-64	123,3	117,4	115,9	123,7	124,8	129,9	136,1	136,9	11,1	0,6
65-74	96,3	96,1	98,7	99,2	101,2	104,3	104,7	107,6	11,7	2,7
75-	75,5	81,9	82,3	81,9	83,7	86,4	86,8	87,0	15,2	0,2
23-64	113,4	102,4	102,9	105,3	107,7	112,9	120,2	123,2	8,6	2,5
Samtliga (All)	100,1	92,1	92,6	94,3	96,3	100,3	105,8	109,1	9,0	3,1

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

Sammanboende har haft den bästa inkomstutvecklingen

I 8.15 Tabell redovisas inkomstutvecklingen för olika hushållstyper 1991 och 1995-2001. Om man bortser från de unga ensamstående har samtliga hushållstyper haft en positiv inkomstutveckling under

den undersökta perioden. Skillnaderna i utveckling är dock stora beroende på vilken hushållstyp man studerar. Generellt har sammanboende haft en betydligt bättre inkomstutveckling än ensamstående. De sammanboende utan barn har haft den allra bästa utvecklingen. Deras disponibla

inkomst har mellan åren 1991-2001 ökat med nästan 13 procent. De är också den hushållstyp som har den högsta disponibla inkomsten. Även de sammanboende med barn har haft en förhållandevis god inkomstutveckling. De ensamstående har under samma tidsperiod haft en betydligt sämre utveckling av sina inkomster. Allra sämst utveckling har de unga ensamboende haft. De ensamboende mellan 18 och 29 år hade 2001 en 5 procent lägre inkomst än vad de i motsvarande ålder hade 1991. De ensamstående föräldrarna är en annan

grupp som har haft en svag utveckling av sina inkomster mellan 1991 och 2001. Det var först under 2001 som deras inkomst nådde upp till samma nivå som i början av 1990-talet. Det var inte bara de ensamstående föräldrarna som drabbades hårt under 1990-talets lågkonjunktur. Även för de sammanboende föräldrarna dröjde det till 2000-talet innan de nådde upp till samma ekonomiska standard som de hade 1991. Under 2000-talet tillhör dock barnfamiljerna den grupp som har ökat sina inkomster mest.

8.15 Tabell

Disponibel inkomst per konsumtionsenhet för individer i kosthushåll, fördelade på hushållstyp, medianen i tkr/ke, 2001 års priser

Disposable income per weighted consuming unit for all individuals in housekeeping units by type of household, medians in KSEK/cu, price level of 2001

	Median, tkr/ke Median, KSEK/cu								Förändring		Antal Number
	1991	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	% 01/91	% 01/00	
Ensamboende utan barn (Persons not co-living, no children)	97,4	91,0	91,5	92,8	93,0	97,9	100,7	102,2	4,8	1,5	2 015 503
därav 18-29 år	102,6	85,2	83,8	87,8	85,8	93,1	97,0	97,8	-4,7	0,8	439 946
30-64 år	119,6	108,0	110,0	111,2	113,2	117,3	122,4	126,7	6,0	3,5	919 109
65 - år	78,4	82,0	82,5	82,2	83,2	86,1	86,1	85,4	9,0	-0,8	656 448
Ensamstående med barn (Persons not co-living, children) 0-17 år	80,4	74,9	73,3	72,7	74,2	78,0	79,2	81,9	1,8	3,4	293 770
därav med 1 barn (with 1 child)	87,0	80,0	80,8	76,6	79,3	83,1	87,1	89,2	2,5	2,4	170 705
med >1 barn (with >1 child)	72,6	67,7	65,1	67,4	69,1	70,1	72,5	74,7	2,9	3,0	123 065
Sammanboende utan barn (Co-living person, no children)	126,5	117,9	119,6	123,9	126,5	133,2	139,6	142,8	12,9	2,3	2 097 744
därav 18-29 år	133,7	115,5	117,3	119,8	123,2	130,9	133,1	142,9	6,9	7,4	230 168
30-64 år	147,0	137,0	138,7	142,6	146,2	151,6	162,3	165,8	12,7	2,1	1 110 177
65 - år	93,1	96,3	97,5	98,6	101,6	104,7	104,0	106,4	14,3	2,3	757 399
Sammanboende med barn 0-17 år (Co-living person, children)	97,1	87,1	87,2	88,6	92,1	95,7	103,1	106,7	9,9	3,5	1 766 019
därav med 1 barn (with 1 child)	109,7	98,0	98,7	101,0	104,3	108,5	114,3	119,0	8,5	4,1	676 734
med 2 barn (with 2 children)	94,4	86,0	86,6	87,6	91,6	94,6	101,9	104,6	10,7	2,6	777 987
med >2 barn (with >2 children)	79,1	69,8	69,1	70,6	74,8	77,0	82,0	84,8	7,3	3,5	311 297
Övriga hushåll¹⁾ (Other households)	119,8	105,0	107,4	108,9	112,2	115,2	125,0	125,9	5,1	0,7	619 431
därav Ensamstående (Not co-living)	103,2	92,4	87,9	92,2	93,3	98,2	99,6	105,3	2,1	5,7	191 595
Sammanboende (Co-living)	124,8	109,4	114,4	114,0	119,5	123,2	132,7	133,6	7,0	0,6	27 836
Samtliga 18-år, (All 18-years of age)	104,9	96,6	97,4	99,7	101,3	105,9	111,7	114,4	9,1	2,4	6 792 467

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

8.4.5 Arbetsinkomsterna ökade

I 8.16 Tabell visas arbetsinkomsten för helårs- och heltidsanställda i åldersgruppen 20-64 år som saknar inkomst från näringsverksamhet. Med arbetsinkomst menas här summan av lön, företagarinkomst, sjukpenning, föräldrapenning och dagpenning vid utbildning och tjänstgöring (repetitionsutbildning) inom totalförsvaret.

Utvecklingen av arbetsinkomsten har i stort följt det mönster som tidigare beskrivits för den disponibla inkomsten. Lågkonjunkturen i början av 1980-talet minskade den genomsnittliga arbetsinkomsten. Mellan 1991 och 1995 har arbetsinkomsterna legat på en stabil nivå. Höga löneavtal tillsammans med en ökad efterfrågan på välutbildad arbetskraft gav markant ökade arbetsinkomster år 1996. Arbetsinkomsterna har sedan fortsatt att stiga fram till 2001. Vid studier av 8.16 Tabell är det viktigt att ha i åtanke att populationen är heltids- och helårsanställda, dvs. personer som i princip inte berördes av mera omfattande arbetslöshet eller ofrivilligt deltidsarbete. Arbets-

lösheten under 1990-talet berörde framför allt personer utanför denna population.

Om man studerar inkomstutvecklingen i olika inkomstskikt framgår det att utvecklingen har varit betydligt bättre för de med höga inkomster. Gränsvärdet som avgränsar de 10 procent med de lägsta inkomsterna (P10) stod i stort sett stilla under perioden 1980-1996. Mellan 1980 och 2001 ökade inkomsten med knappt 17 procent. Under samma period steg gränsvärdet som avgränsar de 10 procent med högst inkomst (P90) med 37 procent. Från 1991 och fram till 2001 ökade inkomsten med 16 procent för låginkomsttagarna och 27 procent för de med de högsta inkomsterna.

Avståndet mellan kvinnor och mäns arbetsinkomster var som lägst år 1980, men har sedan dess ökat. Sedan 1993 märks en ökning av antalet personer som varit heltidsanställda hela året. Sett över hela den redovisade perioden har antalet kvinnor som är heltids- och helårsanställda aldrig varit fler än under 2001.

8.16 Tabell

Arbetsinkomst för helårs- och heltids anställda utan inkomst från näringsverksamhet, 20-64 år, tkr, 2001 års priser

Income from work for full year and full-time employed with no entrepreneurial income, 20-64 years, KSEK, price level of 2001

	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Kvinnor (Women)																						
Medelvärde (Mean value)	184,6	176,1	175,8	175,3	172,7	173,0	180,2	187,1	187,8	191,3	201,9	192,2	192,1	190,8	196,5	193,8	206,9	212,5	221,2	227,9	235,8	239,8
P10	143,6	131,2	133,0	133,4	130,2	130,8	132,5	135,1	138,2	142,0	154,7	139,9	139,1	138,8	143,4	139,0	144,3	151,3	158,5	163,6	162,9	167,5
Median	178,8	171,1	171,1	168,4	168,1	167,2	175,6	179,9	179,2	182,8	189,0	180,1	181,4	180,2	185,3	180,3	193,9	199,3	206,1	211,1	219,4	220,6
P90	230,4	225,3	223,9	223,4	221,6	221,9	231,4	245,0	243,4	247,4	263,1	255,6	253,9	252,1	258,6	256,7	278,0	282,7	296,8	309,2	322,6	334,2
Män (Men)																						
Medelvärde (Mean value)	228,3	221,8	218,1	215,1	219,1	221,5	230,4	234,1	239,6	249,1	257,4	250,1	249,5	249,6	256,0	248,8	263,4	269,5	283,5	291,0	305,2	305,3
P10	159,4	153,8	152,4	153,6	154,6	151,8	157,0	161,4	165,2	170,8	177,2	164,3	165,6	163,0	163,0	159,3	166,1	174,0	179,5	185,3	185,2	188,9
Median	204,9	201,8	198,1	196,9	199,8	200,8	206,8	211,0	217,4	227,2	233,6	224,1	224,3	221,7	224,1	222,6	231,7	239,4	248,2	253,9	259,8	264,5
P90	324,1	309,1	305,7	299,6	303,8	311,7	325,9	328,2	335,3	356,1	363,1	358,3	363,6	359,9	377,9	362,9	389,6	403,5	424,2	432,8	452,5	456,1
Samtliga (All)																						
Medelvärde (Mean value)	214,9	207,1	204,4	202,0	202,9	204,2	212,4	217,2	221,0	227,8	237,0	227,6	227,2	225,9	232,1	226,9	240,9	246,6	258,5	264,9	276,8	278,1
P10	152,0	145,0	144,4	145,7	143,4	144,1	146,8	150,2	152,5	157,0	164,1	151,9	153,1	151,5	152,4	147,7	154,4	161,1	168,0	173,0	173,5	177,2
Median	195,2	189,1	187,4	187,3	188,4	185,1	192,5	198,0	203,0	209,0	215,5	206,8	205,5	203,2	206,9	204,6	215,6	222,1	230,6	235,2	240,6	244,3
P90	297,3	285,1	279,0	273,7	278,9	285,2	292,9	302,4	308,4	318,4	326,7	320,9	322,5	323,3	333,1	325,2	350,0	357,0	375,8	386,8	407,2	407,9
Kvinnors inkomst i % av mäns (Women's income in % of men's)																						
Medelvärde (Mean value)	80,9	79,4	80,6	81,5	78,8	78,1	78,2	80,1	78,4	76,7	78,5	76,8	77,0	76,4	76,8	77,9	78,5	78,8	78,0	78,3	77,3	78,6
Median	87,3	84,8	86,4	85,5	84,1	83,3	84,9	85,3	82,5	80,4	80,9	80,4	80,9	81,3	82,7	81,0	83,7	83,2	83,0	83,1	84,4	83,4
Antal i tusental (Number in thousands)																						
Kvinnor (Women)	677	689	687	725	750	770	790	809	844	889	862	949	916	868	882	904	920	944	948	1 024	1 042	1 091
Män (Men)	1 525	1 458	1 440	1 477	1 398	1 395	1 413	1 437	1 504	1 524	1 483	1 495	1 445	1 281	1 317	1 368	1 389	1 405	1 419	1 450	1 507	1 532
Samtliga (All)	2 202	2 146	2 127	2 202	2 148	2 165	2 203	2 245	2 349	2 413	2 345	2 444	2 361	2 149	2 199	2 272	2 309	2 349	2 367	2 474	2 549	2 623

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

8.5 Kvinnors och mäns förmögenhet

I den löpande officiella inkomststatistiken redovisas den taxerade förmögenheten. För analyser av förmögenhetsfördelningen är detta otillräckligt. I begreppet taxerad förmögenhet ingår endast nettoförmögenheten (tillgångar minus skulder) för de hushåll som har en beskattningsbar förmögenhet över skattepliktsgränsen. Inkomståret 2001 ligger den gränsen på 1 500 000 kr för sambeskattade och 1 000 000 kr för övriga. Redovisningen täcker därmed inte alla individer och hushåll och värderingen av tillgångarna speglar inte marknadsvärdet.

SCB har för inkomståret 2001 fått i uppdrag av regeringen att belysa personers kapitalvinster och kapitalförluster. I arbetet ingår också att översiktligt beskriva förmö-

genheten och dess fördelning. Siffrorna i detta avsnitt är till stor del hämtade från detta arbete. Samma uppdrag har gjorts för inkomståret 2000 där resultaten finns publicerade i en rapport som heter Rekordåret 2000 - Reavinster och reaförluster.

8.5.1 Få äger mycket

Förmögenhetsfördelningen är mycket ojämn. I 8.17 Tabell kan vi se att under 2001 hade de 1 procent (topp 1 procent) mest förmögna individerna mer än en fjärdedel av den sammanlagda förmögenheten. De 10 procent (topp 10 procent) rikaste förfogade över mer än två tredjedelar av den sammanlagda förmögenheten. Nettoförmögenhetens medianvärde för samtliga individer var 34 000 kr år 2001. Topp 1 procent hade ett motsvarande värde på 5,1 miljoner kr.

8.17 Tabell

Spridning av nettoförmögenhet för samtliga kvinnor och män 2001, procent och tkr Distribution of net wealth for all women and men in 2000, percent and KSEK

	Nettoförmögenhet Net wealth		Män Men		Samtliga All	
	Kvinnor Women	Median, tkr	Män Men	Median, tkr	Samtliga All	Median, tkr
	% av summa % of sum	Median, tkr Median, KSEK	% av summa % of sum	Median, tkr Median, KSEK	% av summa % of sum	Median, tkr Median, KSEK
Topp 1 % (Top 1 %)	18,7	5 004	30,3	5 138	25,3	5 090
Topp 10 % (Top 10 %)	62,6	1 545	75,3	1 655	69,8	1 606
Samtliga (All)	100	36	100	32	100	34

Källa: SCB, Specialundersökning avseende 2001

Nettoförmögenheten följer ett tydligt mönster över livscykeln. I unga år är inkomsten lägre och hushållen finansierar studier och bostadsköp till stor del med lån. Under denna period överstiger ofta skulderna de tillgångar man har. Senare ökar inkomsten och tillgångarna växer samtidigt som skulder amorteras. Förmögenheten är som störst då man når pensionsåldern. I 8.18 Tabell visas kvinnors och mäns nettoförmögenhet

i olika åldersgrupper. Förmögenheten mätt som medianen var 2001 som störst för de i åldersgruppen 65-74 år. Detta gällde både kvinnor och män. Generellt sett har män större tillgångar än kvinnor. Skillnaderna mellan könen är relativt små i unga år men blir sedan större. En man mellan 65-74 år hade år 2001 nästan en halv miljon kr (medianvärde) i nettoförmögenhet. En kvinna i samma åldersgrupp hade 276 000 kr.

8.18 Tabell

Nettoförmögenhet för kvinnor och män år 2001, 18- år, uppdelat efter ålder, medelvärde och medianvärdet i tkr

Net wealth for women and men in 2001, 18 years and older, by age, means and medians in KSEK

Ålder Age	Nettoförmögenhet Net wealth		Män Men		Samtliga All	
	Kvinnor Women	Median, tkr	Män Men	Median, tkr	Samtliga All	Median, tkr
	Medelvärde, tkr Mean value, KSEK	Median, tkr Median, KSEK	Medelvärde, tkr Mean value, KSEK	Median, tkr Median, KSEK	Medelvärde, tkr Mean value, KSEK	Median, tkr Median, KSEK
18-24	66,5	0	57,7	0	62,0	0
25-34	100,5	0	132,7	0	116,9	0
35-44	243,2	55	319,1	57	282,0	56
45-54	441,7	174	639,6	197	541,7	185
55-64	594,9	276	851,9	416	724,1	339
65-74	589,6	276	906,2	498	737,8	366
75-	523,6	205	833,9	435	643,5	279
Samtliga (All)	294,1	36	397,8	32	345,4	34

Källa: SCB, Specialundersökning avseende 2001

8.5.2 Miljonärer

I 8.19 Tabell ser vi att det år 2001 fanns 938 000 hushåll med en marknadsvärderad förmögenhet över 1 miljon kr. Samma tabell visar att män är miljonärer i större utsträckning än kvinnor. Av samtliga män har drygt 11 procent en nettoförmögenhet på över 1 miljon kr jämfört med drygt 8 procent av kvinnorna. Det är betydligt

färre personer som har en miljoninkomst jämfört med antalet personer som har en miljonförmögenhet. Omkring 21 000 personer hade 2001 en löpande inkomst från arbete eller pension på 1 miljon kr eller mer. Läger vi till kapitalinkomsterna ökar antalet med miljoninkomst till drygt 35 000.

8.19 Tabell

Miljonärer 2001, antal och andel av populationen Millionaires in 2001, number and fraction of population

	Antal Number	% av populationen % of population
Förmögenhet (Wealth)		
Marknadsvärderad förmögenhet (Wealth to market value)		
Hushåll (Families)	938 703	20,0
Kvinnor (Women)	377 010	8,4
Män (Men)	508 124	11,5
Samtliga (All)	885 134	9,9
Förvärvsinkomst (Income from employment and business)		
Kvinnor (Women)	1 892	0,1
Män (Men)	19 036	0,5
Samtliga (All)	20 928	0,3
Förvärvs- och kapitalinkomst (Income from employment, business and capital)		
Kvinnor (Women)	6 021	0,1
Män (Men)	29 480	0,7
Samtliga (All)	35 501	0,4

Källa: SCB, Totalräknad statistik IoF samt specialundersökning avseende 2001

8.5.3 Kvinnor innehar mindre än hälften av nettoförmögenheten

8.20 Tabell visar att drygt 60 procent av individernas förmögenhet bestod av fastigheter, som till största delen är egna hem. Drygt en tredjedel av de totala tillgångarna utgjordes av egna hem. Börsnoterade aktier och aktiefonder stod 2001 tillsammans för ungefär 17 procent av individernas totala tillgångar.

Kvinnor innehade ungefär 43 procent av den totala nettoförmögenheten. Skillnaden i fördelningen mellan kvinnor och män är stor beroende på vilket typ av tillgång man studerar. Bostadsrätter och skattepliktiga försäkringar är de två typer av tillgångar där kvinnor hade mer än män. Kvinnor och män hade ungefär lika stora förmögenheter i aktie- och räntefonder, medan kvinnor bara ägde ungefär en tredjedel av värdet av de börsnoterade aktierna. Skillnaderna mellan könen var ännu större om man tittar på hyres- respektive jordbruksfastigheter. Här stod kvinnorna endast för en dryg fjärdedel av det totala innehavet.

Redan tidigare har det konstaterats att förmögenhetsfördelningen är ojämn. Den

förmögnaste procenten av befolkningen ägde 2001 mer än en fjärdedel av den totala förmögenhetssumman. Fördelningen skiljer sig mycket mellan olika typer av tillgångar. Relativt många ägde ett eget hem. Det är också en typ av tillgång som är förhållandevis jämnt fördelad. Topp 1 procent ägde ungefär 15 procent av det totala marknadsvärdet. Börsnoterade aktier är en annan tillgång som innehas av relativt många. Här var dock fördelningen en helt annan. Topp 1 procent ägde nästan 72 procent av det totala värdet. Aktier är alltså betydligt ojämnare fördelade än fastigheter. Förmögenhetens storlek och fördelning påverkas mycket starkt av tillgångarnas värdeförändringar. Eftersom fastighetsinnehavet är jämnare fördelat än aktieinnehavet så medför värdeökningar på fastigheter att detta kommer fler till godo och förmögenhetsfördelningen blir därmed jämnare. När istället aktiekurserna ökar stiger de rikaste hushållens förmögenhet mest och förmögenhetsfördelningen blir därmed ojämnare.

År 2001 hade drygt hälften av alla skulder. Skuldernas andel av tillgångarna (skuldsättningsgraden) uppgick till ca 29 procent.

8.20 Tabell

Förmögenhetens sammansättning för samtliga kvinnor och män 2001, mdkr och procent

Composition of wealth for all women and men in 2001, BSEK and percent

	Summa, mdkr Total, BSEK			% av tillgångar % of assets			% med tillgång % with assets			Topp 1% andel av totalsumma Top 1% share of the total sum		
	Kvinnor Women	Män Men	Samtliga All	Kvinnor Women	Män Men	Samtliga All	Kvinnor Women	Män Men	Samtliga All	Kvinnor Women	Män Men	Samtliga All
Fastigheter mm (Real estate)												
Eget hem (Own house)	715	945	1 660	38,7	38,0	38,3	24,6	30,9	27,7	13,6	15,5	14,7
Bostadsrätt (Tenant ownership)	208	170	378	11,3	6,8	8,7	12,4	10,7	11,6	38,6	38,6	38,6
Fritidshus (Buildings for seasonal use)	115	132	247	6,2	5,3	5,7	6,8	7,8	7,3	42,0	43,5	42,8
Jordbruksfastighet (Agricultural property)	87	222	309	4,7	8,9	7,1	3,4	5,5	4,4	60,7	75,9	71,6
Hysesfastighet (Apartment property)	36	88	124	2,0	3,5	2,9	0,3	0,6	0,4	100,0	100,0	100,0
Övriga fastigheter inkl tomtmark (Other real estate, ground incl.)	13	27	40	0,7	1,1	0,9	1,4	2,0	1,7	90,7	94,6	93,3
Summa reala tillgångar (Total real assets)	1 174	1 584	2 758	63,6	63,7	63,7	40,4	45,0	42,7	12,6	21,7	17,8
Finansiella tillgångar (Financial assets)												
Bankmedel (Deposits)	182	219	401	9,9	8,8	9,3	43,5	44,1	43,8	20,1	30,3	25,7
Räntefonder mm (Interests funds etc.)	76	78	154	4,1	3,1	3,6	22,3	20,2	21,3	35,4	43,8	39,6
Aktiefonder (Mutual funds)	166	174	340	9,0	7,0	7,8	45,5	44,7	45,1	24,1	32,9	28,6
Börsnoterade aktier (Shares listed in the stockmarket)	132	262	394	7,2	10,5	9,1	19,3	27,2	23,3	67,3	74,2	71,9
Skattepliktig försäkring (Tax liable insurance)	70	64	134	3,8	2,6	3,1	12,0	10,9	11,5	50,4	53,6	51,9
Summa finansiella tillgångar (Total financial assets)	626	797	1 423	33,9	32,1	32,8	70,8	71,0	70,9	24,3	37,5	31,7
Övriga tillgångar (Other assets)	46	105	151	2,5	4,2	3,5	2,8	4,0	3,4	85,0	90,0	88,5
Summa tillgångar (Total assets)	1 846	2 486	4 332	100,0	100,0	100,0	78,4	78,4	78,4	14,1	25,2	20,5
Skulder (Debts)	521	731	1 252	28,2	29,4	28,9	49,5	55,8	52,6	10,4	23,8	18,2
Nettoförmögenhet (Net wealth)	1 325	1 755	3 080	71,8	70,6	71,1	87,2	88,0	87,6	18,7	30,3	25,3

Källa: SCB, Specialundersökning avseende 2001